

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 13 • год. ХСV • 14 юли 2017 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ОТНОВО РАЗДОР В ПЛОВДИВ

Частни охранители пазят Нонка Матова от тракийците, които се опитаха да ѝ попречат да открадне тракийското имущество

Вече пет години повече от 150 редовни членове на пловдивското тракийско дружество „Войвода Руси Славов“ не са допускани да участват в живота на организацията и съответно да взимат решения, участвайки в Общи събрания на сдружението, както повелява ЗЮЛНЦ.

В рамките на по-малко от пет дни, пловдивчани, наследници на тракийски бежанци, успяха да съберат повече от 100 заявления и да станат индивидуални членове на Съюза на тракийските дружества в България.

На 10 юни 2017 г. (денят на поредното Общо събрание на ТД „Войвода Руси Славов“ – гр. Пловдив) всичките над сто човека разполагаха с членски карти, издадени от СТДБ. Въпреки това Нонка Матова, заедно с наетите от нея частни охранители, за пореден път не допуснаха хората да вземат участие в събранието и да попречат на решението пловдивското дружество да излезе от СТДБ. Отпратен от вратата на сградата, строена

от бащите на тези наследници, беше и Стефан Начев – главен секретар на СТДБ.

Крайно обидени от поведението на Нонка Матова, пловдивските тракийци бяха единодушни – ще продължат битката за легитимността на Управителния съвет на пловдивското дружество в съда и ще разчитат на справедливост. Защото все пак това е обществена културно – просветна организация на наследниците на прокудени от дом и родина, а не частна търговска собственост на Нонка Матова...

Бележка на редактора: В СТДБ се получи писмо с изх. № 28 от 12 юни 2017 г., в което се съобщава, че съгласно решение на общото събрание на тракийското дружество „Войводата Руси Славов“

уведомяват, че „прекратяват членството на дружеството в Съюза на тракийските дружества в България в случай, че същото е валидно възникнало“. Писмото е подписано от ген.-майор, инж. Нонка Матова, з.м.с. Подписът с толкова титли, чинове и звания не може да предизвика друго освен присмех към „големановщината“, която проявява председателката на дружеството. И с това „лустро“ прикрива опитът да обсеби тракийското имущество за свои лични нужди. А що се отнася до

надеждата ѝ да не е валидно участието на Пловдив в учредяването на Съюза на тракийските дружества в България, ще я разочароваме. Както и с нелегитимността ѝ, с която управлява вече години наред дружеството, в което има малка група тракийци, повечето от които дори не са от Пловдив, а ги събира някъде по селата, та чак от Сопот. А не допуска редовни членове с книжки и платен членски внос в дружеството. А единствената причина за „отцепването“ на дружеството, която тя обяви в медиите бе, че е против исканията от Красимир Премянов 20 процента от доходите (забравя, че това е съгласно Устава), тъй като дружеството се занимавало с опазване на нематериалното тракийско културно наследство. И хвърля прах в очите ни, че дружеството е асоцииран член на ЮНЕСКО. И докато Нонка Матова хвърчи нависоко, големата част от членовете на дружеството твърдят, че тя е нелегитимен председател, показват 3 решения на Върховния касационен съд, които потвърждават думите им. Затова и тракийци наричат факта, че тя държи сградата на тракийския дом, самоуправство.

Сега самоуправството си превръща в кражба, Нонка Матова се опитва да обсеби тракийското имущество. Така тя не само плюе на собствените си титли, рангове, звания, ордени и купи, с която обича да се кичи, но и предава тракийската кауза. За предателството няма прошка!

ЗАВЪРШИ УЧЕНИЧЕСКИЯТ КОНКУРС ЗА ЕСЕ И РАЗКАЗ „ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ“

На стр. 4

В ЧАВДАР ГЕОРГИЕВ, ЧЛЕН НА ВК НА СТДБ

В началото на 2015 г. двама от председателите на тракийски дружества (ТД), напуснали наскоро СТДБ (Кърджали и Пловдив) лансираха идеята за промяна в Устава на съюза, с искането да се промени нормата на представителство във Върховния комитет (ВК). Те твърдяха, че са „големи“ дружества и на това основание им се полагат повече места във Върховния комитет. Недоволстваха и срещу индивидуалното членство, като несправедливо, както и че гласът на индивидуалния член е прирав-

жало в съда, тъй като противоречи на закона.

И все пак, нека хипотетично си представим, че законът позволява норма на представителство според количествени показатели. Как на практика вносителите биха могли да защитят количествено тежестта на определено дружество според качествения критерий „голям-малък“? Какво разбират тези председатели под „голямо“ дружество?

Едни твърдят – ние имаме много членове и затова сме „големи“. Но членската маса не прави едно дружество „голямо“. Прави го многобройно дружество. То може да е

За малките и големите в тракийската кауза

нен с този на юридическо лице.

Независимо от липсата на основания Върховният комитет сформира комисия по предложения за промени в устава. Комисията настойчиво отправя искания да бъдат внесени за обсъждане конкретни и мотивирани предложения, но такива не постъпиха, въпреки твърденията на председателя на ТД в Кърджали, че има виждания за промените. Председателят на комисията г-н Михаил Вълков нееднократно (06.03.2015 и 08.06.2015 г.) с писма отправя искания до редица председатели на ТД в страната да аргументират желаните промени или поправки в действащия Устав. В срока на действие на комисията официални предложения не са получени.

Нямаше и как да бъдат получени, тъй като аргументите им не биха издържали на философията и духа на закона за неправителствените организации. В Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ), чл.10, ал.3 ясно е разписано:

Юридическо лице с нестопанска цел може да участва в работата на орган на юридическото лице с нестопанска цел чрез своя представител или упълномощено от него лице. Ясно и нееднозначно – един представител. В нашия случай – всяко ТД юридическо лице участва във ВК на СТДБ с един представител. Просто инициаторите, искащи промени явно не бяха прочели закона и го приравняваха с клаузите на Търговския закон (ТЗ), където целите и мотивацията на сдружаване са коренно различни от тези при работа в обществена полза. А може би и в останалите свои действия те се водят от нормите на Търговския закон? Нормата на представителство не е случайна. Работейки в обществена полза няма „малки“ и „големи“, няма лични заслуги и печалба, а има обществен интерес и други критерии, с които се измерва силата на един или друг член на сдружението.

Дори в ООН гласът на всяка държава е приравнен на един, независимо от населението, площта, икономическата мощ или др. критерии на дадена държава.

Ето защо, ако беше внесено предложение за промяна на нормата на представителство, то не би издър-

■ Чавдар Георгиев многобройно, но да е пасивно и да ограничава дейността си до едно-две формални мероприятия в годината.

Други твърдят – ние провеждаме много мероприятия и затова сме „големи“. Но това също не ги прави „големи“ дружества, а ги прави активни. Само че дружеството може да има прекрасни инициативи, но информацията за тях да се затваря само до инициаторите и до ограничен кръг участници. Трети казват – ние покриваме голям регион, населен с тракийци. Но това също не ги прави „големи“ дружества. Казаното за горните два случая важи с пълна сила и тук. Можете да си представите, как едно дружество, което обхваща териториално цяла област води организационен живот. То не може да се събере на събрание, камо ли нещо повече.

Критерият с който се измерва големината е влиянието, което тези дружества оказват в обществото, възможностите, които демонстрират за да популяризират тракийската кауза и да поддържат огъня жив; натиска, който упражняват върху институциите в полза на същата кауза; принципната гражданска позиция, без конюнктурни съображения и тънки сметки, с която я отстояват. С една дума обществената тежест. А влиянието и обществената тежест в цял свят се измерва чрез рейтинга. И тъй като социологически проучвания в тази посока не са провеждани, то за нашата реалност най-достоверен критерий остава участието и резултатите от изборите за местна власт. Друга е темата, дали председателите на ТД трябва да се ангажират политически. Но пък това им дава възможност да тестват публичните нагласи и дава реална оценка на обществената им значимост, респ. на дружествата, които представляват.

Продължава на 2-а стр.

Заседание на председателите на тракийските дружества

На 1 юли 2017 г., по решение на Централното ръководство на СТДБ, в Дома на тракийци в София се проведе заседание с председателите на тракийски дружества в страната.

На заседанието присъстваха Красимир Премянов – председател на СТДБ, заместник-председателите на Централното ръководство ген. Тодор Бояджиев, Краснодар Беломорски, Михаил Вълков, посланик Георги Димитров – член на ЦР на Съюза и председатели на тракийските дружества от цялата страна.

По време на заседанието бяха обсъдени актуални въпроси на тракий-

ското движение, основни принципи на функциониране на Съюза на тракийските дружества в България, предстоящото заседание на Върховния комитет на СТДБ и планираните мероприятия да края на настоящата година.

Председателят на ТД „Лазар Маджаров“ в Сливен Кирил Киряков прочете декларация от името на сливенските тракийци, които не приемат опитите за разкол и се обявяват за запазване единството и целостта на СТДБ.

УЧРЕДЯВАНЕ НА РЕГИОНАЛЕН СЪВЕТ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БУРГАСКА ОБЛАСТ

На 16 юни т. г в Бургас се състоя среща на председателите на тракийските дружества от общинските центрове на Бургаска област. На срещата присъстваха Красимир. Преманов – председател на СТДБ, Михаил Вълов – заместник председател на ЦР на СТДБ, посланик Георги Димитров – член на ЦР на СТДБ. От общините в срещата участваха Гено Пухов – заместник-председател на ВК на СТДБ и председател на тракийското дружество „Яни Попов“ – Созопол; Лазар Япаджиев – член на ВК на СТДБ и председател на тракийско дружеството дружество в Несебър; Елена Мурджева – член на ВК на СТДБ и председател на тракийско дружество „Одринска епопея“ в Поморие; Божанка Николова – председател на тракийското дружество в Средец; Георги Бъклев – председател на тракийското дружество в Малко Търново; Милка Спасова – член на ВК на СТДБ и председател на тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ в Карнобат. Участие в срещата взеха още Янка Шу-

релова от Бургас, Ветка Кесова от с. Черни връх, Мара Кралева от Средец, Лазар Налбантов от Средец и Димо Карабелов от Бургас (последните двама са бивши председатели на тракийско дружество „Антим I“ в Бургас).

Срещата протече при следния

дневен ред: 1. Обсъждане на въпроса за учредяване на Регионален съвет на тракийските дружества (РС на ТД) в Бургаски регион, който ще има за цел реализация на основните цели на СТДБ, съгласно Устава на Съюза и Статута на регионалните съвети, утвърден от Върховния комитет през 2007 г. 2. Избор на ръководство на Регионалния съвет на тракийските дружества в Бургаски регион. 3. Разни.

Бяха взети следните решения: По **т. 1.** След проведена дискусия предложението за учредяване на Регионален съвет на тракийските дружества в Бургаски регион като структура на СТДБ, съгласно Устава на Съюза и Статута на Регионалните съвети, беше гласувано и прието с пълно единодушие от присъстващите. По **т. 2.** Ръко-

водството на РС на ТД в Бургаски регион бе избрано единодушно. За председател на РС бе избран Гено Пухов, а за секретар – Лазар Налбантов. Председателят на РС предложи на следващо заседание да се обсъди въпроса за избор на съпредседател. В **т. 3** Разни председателят на СТДБ информира присъстващите, че освен дружествата в Бургас и Кърджали, Пловдивското дружество, оглавено от Нонка Матова също напуска Съюза.

Регионалният съвет на тракийските дружества в Бургаска област прие декларация, с която се обявява за запазване единството на Съюза на тракийските дружества в България. Пълният текст на декларацията публикуваме по-долу.

ДЕКЛАРАЦИЯ

от Регионалния съвет на тракийските дружества в Бургаска област

Ние, членовете на Регионалния съвет на тракийските дружества в Бургаска област, единодушно се обявяваме за запазване единството и целостта на СТДБ. Тракийската организация в България е създадена и е действала на принципа на единството!

Не приемаме опитите на председателите на тракийските дружества в Бургас, Кърджали и Пловдив да разбият единството на тракийската организация, която десетилетия наред обединена и единна е защитавала правата и интересите на тракийци.

Заставаме зад ръководството на Съюза на тракийските дружества, подкрепяме решенията на Върховния комитет и Декларацията на Тракийския младежки съюз. Ще дадем всичко от себе си, за да съхраним и изпълним с достойнство заветите на учредителите на тракийската организация, създадена преди 120 години.

ЗА МАЛКИТЕ И ГОЛЕМИТЕ...

Продължение от 1-а стр.

Председателят на Пловдивското дружество през 2011 г. участва в надпреварата за кмет на града. Резултатът бе 0,39% от действителните гласове, или 563 гласа в абсолютно измерение. Това е влиянието в типично тракийски район, това е доверието; толкова „голямо“ е дружеството, изразено чрез рейтинга на неговия председател – мажоритарния вот.

Председателят на Кърджалийското дружество през годините редовно мери влиянието си, сменяйки динамично политическите партньори. Последната получена през 2015 оценка, но не за него (защо ли никой не го припозна и не го пожела в листата си?), а за зам. председателя е 108 преференциални гласа, които успяха да го вкарват на последно място в листата за общински съветници на силните на деня. Това е реалната и актуална оценка на „голямото“ дружество.

И тук е мястото да коментираме втората претенция на споменатите председатели – за ин-

дивидуалното членство. Отново, ако прочетем ЗЮЛНЦ, в чл.5 е разписано:

Учредители на юридическо лице с нестопанска цел могат да бъдат български и чуждестранни юридически и дееспособни физически лица.

А в чл.19, ал.2:

Сдружение, което е определено за извършване на общественополезна дейност, се учредява от най-малко 7 дееспособни физически лица или 3 юридически лица.

Пределно ясно – никакво остракиране на физически лица (индивидуалните членове), никакво negliжиране на едните за сметка на другите.

И последно чл.28, ал.1:

Всеки член на общото събрание има право на един глас.

Пълна равнопоставеност на членовете, без бакалски сметки. И така е от 100 год. назад. Ако се погледнат регистрите на неправителствените организации, не само в България, а и в други държави, това е световната практика. И това не е случайно. То е обвързано със споменатата вече

■ На разговорка след събирането

В Крумовград тридесетина потомци на тракийски българи единодушно основаха тракийско дружество като самостоятелно юридическо лице. Той е първоприемник на досегашното тракийско дружество, което председателят на тракийското дружество „Димитър Маджаров“ в Кърджали Яни

философия на закона и възможностите на членовете на дружествата да оказват въздействие върху обществото в посока на каузата, за която са се обединили. Едни го правят с членската си маса, други с дейността си, трети с региона, който покриват, а четвърти, пети и т.н. с авторитета, който са изградили в професионалната сфера и сега употребяват в полза на обществената кауза, с която са се ангажирали.

„Малка“ ли е Калинка Згурова – изпълнител на песни от Странджанския край, солистка на Ансамбъла за народни песни на Българското радио, известен

по цял свят като „Мистериите на българските гласове“, създава фондация и собствена школа за подпомагане на млади народни певци.

Спрямо кого е „малък“ Иван Гранитски – основател на издателство „Захари Стоянов“, издал не една книга на тракийска тематика, които с апостолски плам представя и разпространява по цялата страна.

Колко „малък“ е Евгени Кирилов, който през 2008 год., като евродепутат внася, съвместно с Маруся Любчева, резолюция в Европейския парламент. Резолюцията е приета и с нея се

НОВО ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО В КРУМОВГРАД

Янев се опита да подчини, дори го превърна в клуб към кърджалийското дружество.

Събитието бе приветствано от гостите – заместник-председателите на Централното ръководство на СТДБ Краснодар Беломорски и Михаил Вълов, членът на ЦР Ангел Петров, зам. председателят на Върховния комитет Кирил Сарджев и Цанко Александров – председател на тракийско-

то дружество „Одринска епопея“ в Стара Загора и съпредседател на Тракийския младежки съюз.

Избран бе Управителен съвет от 5 члена и КРК от 3 члена. За председател на крумовградското тракийско дружество, което ще носи името „Тракия“, бе избран Веселин Костов, а за секретар – Нели Кирилова. Крумовградското дружество поддържа група за автентичен фолклор, която се радва на популярност и се представя много добре на тракийските събори.

Османската империя. Гражданските позиции, които открито и авторитетно заема в защита на националния ни интерес, често в противовес на действията на политическите ни, заслужават само адмирации.

Трудно е човек да издържи в среда, в която летвата е вдигната на толкова високо ниво. В контекста на казаното и гледайки кой остава верен на целите и усилията на СТДБ можем да бъдем спокойни за организацията и за бъдещето на тракийската кауза. Това, което сега събира напусналите Съюза, точно то утре ще ги раздели.

УЧЕНИЧЕСКИ ПРОЦЕС ЗА ОБЕЩЕТЕНИЯТА НА ТРАКИЙСКИТЕ БЕЖАНЦИ

Той бе организиран в Районния съд в Димитровград от Тракийския младежки съюз, тракийското дружество в града с ученици от ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“

ДЕСИСЛАВА КОСТОВА

На 7 юни Районният съд в Димитровград бе домакин на проведения по инициатива на ученици от ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“ ученически симулиран процес.

Темата беше: „Дължими обезщетения на България от Р Турция по Ангорски договор“. Идеята възниква след проведен урок по история за Балканските войни и последиците за България. След

прочетен материал в интернет за Илиева нива и подписаните международни съглашения след 1913 г., децата се обръщат за съдействие към своите учители,

които ги насочват към тракийското дружество в града. Там научават, че СТДБ работи усилено за осъществяването на претенциите на България по Ангорския договор и решават сами да организират ученически процес по темата. Децата пресъздадоха своята позиция как би следвало да протече едно подобно дело в Международния съд в Хага, влизайки в ролята на истински съдии, адвокати, експерти и свидетели.

Разгледана беше претенцията на българската държава срещу Турция, която беше уважена в пълния размер. Според решението на децата, Турция следва незабавно да плати на Р България обезщетения в общ размер на 50 млрд. щатски долара, ведно с лихвите и разноски.

Също така съдиите разпоредиха, че извършеното над мирното българско население през 1913 г. представлява геноцид и турската държава следва да се извини официално на България.

Мотивирано, както при истински процес, бяха обсъдени всички аргументи на страните, включително и доводите, изложени от адвокатите на турската държава, че изселниците през 1913 г. не са бежанци и не им се дължат обезщетения.

Много задълбочено,

като истински юристи децата обследваха и възраженията, че Ангорският договор е отменен и не е приложим, като отхвърлиха и тези аргументи.

Инициативата е част от националната програма на ТМСБ, приета на 13.05.2017 г. и е реализирана със съдействието на учениците, преподавателите и директора на ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“, съпредседателя на ТМСБ при СТДБ – адв. Десислава Костова и председателя на РС – Димитровград Иван Маринов, който бе домакин на събитието. Той заяви, че всяка детска инициатива е добре дошла в РС – Димитровград, защото така децата се учат и имат достъп до съдебната система и могат да видят реално как се случват нещата в съда.

Председателят на СТДБ г-н. Красимир Премянов беше гост на мероприятиято. В приветствието си той подчерта, че СТДБ приветства такива инициативи, защото те създават у децата чувство на родова памет. Това чувство, каза още той, се възпитава.

Тук бяха Юлиан Семерджиев – зам. председател на Общински съвет – Димитровград, Атанас Палхутев – адм. ръководител на Районна прокуратура – Димитровград, Цанко Атанасов – съпредседател на ТМСБ при СТДБ, председателят на ТД „Капитан Петко войвода“ – Димитровград – Тодор Каваков, председателят на Софийското тракийско дружество Божана Богданова, членовете на НС на ТМСБ – Николай Хаджиев, Светла Славова и Павел Петков, Николина Умурска – представител на Исторически музей – Димитровград, Румяна Монева – директор на ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“ – Димитровград, преподаватели от гимназията.

Участниците в съдебния процес бяха ученици от IX, X и XI клас на ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“, а именно: съдебен състав: председател – Радослав Стефанов, съдии: Златомира Динкова и Джесика Пехливанова, адвокати на Р България: Живка Вълева и Яница Георгиева, адвокати на Р Турция: Шери Мартинова и Камелия Митева, свидетели: Веселин Георгиев и Митко Славов, вещо лице – Деница Демирева и секретар-протоколист – Мария Асенова.

Децата получиха поздравителен адрес от председателя на Адвокатска колегия – Хасково – Веска Запрянова.

Участниците успяха да пресъздадат обстановката на един истински съдебен процес, каза накрая водещата на проявата Десислава Костова – съпредседател на ТМСБ, който е и съорганизатор. За нас е радващо, че децата сами, въпреки че темата е много трудна, дори за опитни юристи-специалисти по международно право, издириха източниците. Прочели са доводи за и против, запознали са се с редица международни договори и източници, както и със справки в интернет за изоставените имоти и тяхната стойност. Така че те като истински изследователи вложиха много труд, който за нас – възрастните означава само едно: Децата ни имат будна гражданска съвест, те са информирани, новатори и ние – възрастните следва да се учим от тях.

Накрая участниците получиха сертификат за отлично представяне в инициативата.

Най-важно от всичко обаче беше, че децата се забавляваха и научиха много нови неща – за историята, за международното право, за съдебния процес.

19 юни. Триъгълната кула от крепостната стена на Сердика, къс от богатата древна история на София. Място за култура и дискусии. Момичета и момчета в народни носии. С питка, шарена сол и здравец бяха посрещнати всички. „Я кажи ми облаче ле бяло“ във великолепно изпълнение на Симона Кръстева, ученичка от 88-мо СУ „Димитър Попниколов“ – София.

Така започна церемонията по награждаване на участниците в национален конкурс за есе и разказ за ученици на тема „Завръщане към корените“ (Родовата памет е жива), обявен от Съюза на тракийските дружества в България, Тракийския научен институт и Тракийско сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“. Конкурсът е под патронажа на кмета на Столичната община Йорданка Фандъкова.

Поздравявам Тракийското сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“, както и Съюза на тракийските дружества в България за организираните конкурс за есе „Завръщане към корените“. Инициативи като тази, развива интереса към познанието за нашата история. Разговорът в семейството за миналото освен знания, предава и емоция и това е и разговор за бъдещето, каза кметът Йорданка Фандъкова. Поздравявам всички, които са участвали в този конкурс, защото писането на есе е трудна задача. Фандъкова благодари на училищата, които са подкрепили инициативата. Тя награди победителите от столичните училища – Първо, Второ и Осемдесет и осмо. С приветствени думи се обърна и председателят на СТДБ Красимир Премянов.

Ученици, директори на училища, преподаватели по български език и литература, консултанти, родители, приятели... А пред тях танцьорите от състав „Бисерче“ от 88-мо СУ „Димитър Попниколов“.

ДА СЕ ЗАВРЪЩАМЕ КЪМ КОРЕНИТЕ СИ!

Церемония по награждаване на участниците в Националния конкурс за есе и разказ за ученици на тема „Завръщане към корените“ (Родовата памет е жива), под патронажа на кмета на Столичната община Йорданка Фандъкова

оценени от комисия в състав: Тодор Коруев, главен редактор на вестник „Тракия“ – председател, и членовете: д-р Вана Стоянова, историк в БАН и

научен секретар на Тракийския научен институт, Вана Манова, историк, Веселин Турначки, финансист, потомък на тракийски бежанци и Божана Богданова Тракийско сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“. Д-р Вана Стоянова говори за критериите за оценка и обоснова решенията за награди, отличия и подаръци.

ГОЛЯМАТА НАГРАДА – УЧАСТИЕ В ЕКСПЕДИЦИЯ „ПО ОБРАТНИЯ ПЪТ НА ДЕДИТЕ НИ“, връчена от Йорданка Фандъкова
грабнаха: директорите на 1-во СУ „Пенчо Славейков“ София Веселка Тепавичарова, на 2-ро СУ „Академик Емили-

ян Станев“ София Елеонора Лилова, на 88-мо СУ „Димитър Попниколов“ София Надка Воденичарова, преподавателите по български език и литература Петя Дерменджиева, Веска Малцева, Вера Бебова, консултантите Анка Личева и Йордан Петров и учениците: Албена Йорданова Велева, 9-ти „А“ клас, ПГВТ „А. С. Попов“, Ани Пенчева Личева, 4-ти „Б“ клас, НУ „П. Р. Славейков“, гр. Бяла, област Русе; Деяна Спасова Караджова, 5-ти „Д“ клас, 2-ро СУ „Академик Емилиан Станев“ – София; Елемаг Славчев – 7-ми „А“ клас, 88-мо СУ „Димитър Попниколов“ – София; Лора Пенчева Личева – 1-ви „Б“ клас, НУ „П. Р. Славейков“, гр. Бяла, област Русе; Светослав Михалков – 7-ми „Г“ клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“ София.

СПЕЦИАЛНАТА НАГРАДА ЗА РАЗКАЗ ЗА МОЯ ТРАКИЙСКИ РОД: Ани Пенчева Личева, 4-ти „Б“ клас, НУ „П. Р. Славейков“, гр. Бяла, област Русе; Лора Пенчева Личева – 1-ви „Б“ клас, НУ „П. Р. Славейков“, гр. Бяла, област Русе.

СПЕЦИАЛНАТА НАГРАДА ЗА ИСТОРИЯТА НА МОЯ РОД: Елемаг Славчев – 7-ми „А“ клас, 88-мо СУ „Димитър Попниколов“ – София; Дияна Спасова Караджова – 5-ти „Д“ клас, 2-ро СУ „Академик Емилиан Станев“ – София; Мартин Калинов Николов – 7-ми клас, 88-мо СУ „Димитър Попниколов“ – София; Радослав Миленов Ямаков – 4-ти клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“ – София.

СПЕЦИАЛНАТА НАГРАДА ЗА ФИЛОСОФСКО ЕСЕ ЗА СМИСЪЛА НА РОДОВАТА ПАМЕТ: Георги Ананиев, – 7-ми „Г“ клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“ – София; Йова Иванова Митова – 7-ми клас, 88-мо СУ „Димитър Попниколов“ – София; Миа Масларска – 7-ми клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“ – София; Теодора Мамихина – 1-во СУ „Пенчо Славейков“ – София.

СПЕЦИАЛНАТА НАГРАДА ЗА ОПИТ ЗА РАЗКАЗ: Даниела Пламенова Питрова 7-ми „Г“ клас, 88-мо СУ „Димитър Попниколов“ – София; Тереза Леворова – 7-ми клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“ – София.

СПЕЦИАЛНАТА НАГРАДА ЗА ОРИГИНАЛНОСТ НА ПРИКАЗКА ЗА ПЕПЕЛЯШКА: Калина Георгиева – 4-ти „Г“ клас, 1-во СУ „Пенчо Славейков“ – София.

ГРАМОТИ за учас-

тие в конкурса за есе и разказ на тема „Завръщане към корените“ (Родовата памет е жива) получиха всички участници в конкурса.

ГРАМОТИ за съпричастност към конкурса за есе и разказа за ученици на тема „Завръщане към корените“ (Родовата памет е жива) получиха: директорите Веселка Тепавичарова, д-р Елеонора Лилова, Надка Воденичарова, учителите Петя Дерменджиева, Веска Малцева, Вера Бебова, Йонка Пенчева, консултантите Мария Димитрова, Ани Личева, Георги Николов, Радостина Ямакова, Радостина Койчева, Деница Георгиева, Олга Николи, Йордан Петров, Милена Маринова, Станка Зафирова

ГРАМОТИ за съпричастност и участие в инициативи и значими събития, свързани с 120 години организирано тракийско движение и участие в инициативите „Завръщане към корените“ и „По обратния път към дедите“ получиха: директорите на училища Веселка Тепавичарова, д-р Елеонора Лилова, Надка Воденичарова, Симона Кръстева, Таня Илиева, хореограф на Младежки танцов състав „Бисерче“, танцьорите Симона Вladoва, Йоана Къстева, Мартин Божанов, Александра Величкова, Дария Палчева, Даниела Петрова, Мартин Калинов, Апостол Апостолов, Цветилена Таскова, Вероника Гоцевска, Христо Любомиров, Любомира Костадинова, Йоана Костадинова, Гергана Стоянова, Алекса Макавеева, Ани Рангелова

Красимир Премянов, проф. Васил Проданов, д-р Вана Стоянова и Краснодар Беломорски с вълнение и усмивка връчваха грамотите. На децата бяха поднесени и много предметни награди... А фотокамерите запечатаха светнали от радост очи, грейнали лица, като слънчища, щастливи деца. Те знаят защо трябва да се завръщаме към корените, защо когато род рой се, род не гине, знаят защо трябва да се пази родовата памет.

„Аз съм Радостина Койчева и съм майка на Иванина Койчева, която е във втори клас. От нейната учителка в училище, Йонка Пенчева научихме за вашия конкурс и решихме да участваме. Изключително сме ви благодарни за тази инициатива, защото тя стана повод да проведе с дъщеря си много съкровен разговор за корените, за близките хора, за родината, за пътуването по света, за истинските ценности. Докато й разказвах своите истории, аз поплаках, а тя беше толкова впечатлена, че дори моите сълзи не я притесниха. После заедно творихме, спорихме, бяхме наистина заедно часове и дори дни наред. Ние завинаги ще запомним това приключение. А Ивето научи нова дума – носталгия. Бъдете благословени. Пожелаваме ви успех!“

МАРИНКА КАЛЧЕВА,
ВАРНА, КВ. „ВЛАДИСЛАВОВО“ –
ПОТОМКА НА ИЛИЯ ПРОДАНОВ
ОТ С. ЕНИДЖЕ, ЛОЗЕНГРАДСКО,
РЕДОВНА АБОНАТКА И ЧИТАТЕЛКА
НА ВЕСТНИК „ТРАКИЯ“

ТРАКИЙСКА СЪДБА

Съдбата на хиляди тракийски бежанци бе решена с жестоката несправедливост през 1913 г. – т. нар. Междусъюзническа война или Втората Балканска война. Хиляди българи – прогонени, а Тракия – опожарена! За с. Енидже разказва Стоян Андреев, учител и свещеник в селото: „Снощи се, мале, замръкнах (край селското гробище.) Тамо си видях, мале, два гроба...“. Първият гроб е на Илия Проданов – убит през 1913 г. на дръвника пред къщата, а къщата запалена от турците. Синовете

му, голи, боси с три малки деца, прогонени измъчени тръгнаха за България. Вторият гроб е на Атанас Арабов – убит през 1913 г. на поляната, там пасял стадото на селото. Стадото е прибрано от властите, а собствениците напразно чакали в селото овцете да изблеят, но уви, останали със сълзи в очите. И с невръстните си деца тръгнаха, прогонени измъчени за България. Ако се съберат сълзите по невинно загиналите българи в едно море ще бъде „море на българската съдба“.

Пеем песента „Тракийо – земя

рождена“ и плачем за нашите прадеди, оставили милиони декара плодородна земя, възлизаща на милиарди долара. Вече 104 години южната ни съседка владее наша територия, за което е длъжник на тракийските потомци. Въпросът е „междудържавен“ и аз вярвам, че първенците във властта ще бранят българите, ще решат съдбата на тракийските бежанци, загубили всичко и дошли в България, където започнали от нулата, на запазили българското в себе си. Всички сме в дълг към тях, живели векове там. Сега ги

няма, отидоха си от този свят с поглед към родна Тракия. Затова ние, тракийци и техните млади потомци, настояваме:

1. Българските държавници да поставят висящите имуществени въпроси, произтичащи от Ангорския договор и към него приложениния протокол пред Република Турция.

2. Народното събрание на Република България да приеме Декларация за признаване на геноцида над тракийските българи през 1913 г.

3. Междуправителствената

комисия на двете страни да работи по-активно за решаване на имуществените проблеми.

4. Очакваме от уважаемите държавници да защитят достойно нас, тракийците, и достойнството на България. С това ще докажат, че защитават българските национални интереси. Ако го сторят, народът ще ги благославя.

Затова ние продължаваме да питаме управляващите докога ще чакаме да се реши този междудържавен въпрос. Затуй чакаме отговор от Президентството, Министерския съвет, Министерството на външните работи и други ведомства, от които зависи дали тракийци ще дочакат справедливост. И нашият вестник „Тракия“ да ни уведоми за отговорите им.

МАРИЯ НИКОЛАЕВА, ЯМБОЛ

Трети юни, събота, Черешова задушница. Ден, в който вярващите християни почитат своите починали роднини чрез посещение на гробовете им и раздаване на череши в тяхна памет.

В този ден ние, 50 души от тракийското дружество в гр. Ямбол, вместо да спазим традицията, тръгнахме рано към Илиева нива. В автобуса Веска Наскинова с кутия, пълна с череши, покани всеки един от нас да помене нейните и своите починали родственици. Кой знае защо този път, за разлика от другите наши екскурзии, не ни беше до песни. Сигурно, защото знаехме с какво е известно мястото, където отивахме, и какъв е поводът за това наше пътуване.

Трети юни, събота, Черешова задушница! Тази година християнската традиция съвпадна с Деня на тракийското дете, с отбелязването на 104 години от зверското избиване от турските войници на 200 български деца. Отиваме да почетем паметта на тези

ЗАДУШНИЦА НА ИЛИЕВА НИВА

невинни жертви, които не са успели да изживеят своето детство, не са успели да пораснат, да създадат свои семейства, да създадат и родят свои деца. 200 деца! Повечето от тях ненавършили първата си годинка!

Река Арда през 1913 г. е граница между България и Турция. На българския, спасителен за бежанците бряг българските граничари са били свидетели на извършваните от турските войници зверства. Сега и двата бряга са българска земя, напоена с кръвта на 200 деца, създадени от любовта и жертви на омразата.

На Илиева нива всяка година идваме хиляди потомци на бежанци от Беломорска и Одринска Тракия, за да докажем, че тези 200 неопети детски телца не са забравени. Изслушахме заупокойната молитва, помълчахме една минута, застанали на колена и си обещахме, че ще помним случилото се по тези мес-

та, но както досега, така и в бъдеще няма да търсим отмъщение.

Радвахме се на децата, които едно след друго рецитираха: „Аз съм българче“. Дълго гледахме как в синьото слънчево небе отлитаха пуснатите от тях балони с цветовете на български трикопър.

Без да искам дочух разговора на една жена и нейната внучка:

– Миленче, виж този паметник! Друг такъв едва ли ще видиш някъде. Майката е прегърнала детенцето си, но мястото му е празно.

– Бабо, – попита момиченцето – защо го няма детето? Забравили ли са до го сложат или са го откраднали?

– Не, миличка! Детето на паметника го няма, защото турците са го убили и майката е останала без рождбата си.

Милото дете! То не можеше да си представи майка без рождба в прегръдките й. И защо ме свързва праз-

ното място, отредено за детска главичка и раменца? Ама нали и в Ямбол от паметника на тракийските бежанци отдавна липсва металната част върху камъка изобразяващ пламък?

Тръгнахме си от Илиева нива с мислено обещание,

че тази вечер, пожелавайки „лека нощ“ на нашите деца или внуци, ще го направим и за онези 200 български деца, които преди 104 години не са успели да стигнат до спасителния български бряг.

Бележка на редактора: Моля за прошка старозагорските тракийци, че в информацията за събора-поклонение на Илиева нива са пропуснати. Ако има и други тракийски дружества, чието присъствие не съм отбелязал, също прося извинение.

ТРАКИЕЦ СЪЗДАДЕ ПАРК „СЛАВЕЕВА РЕКА“

СТЕФКА СЛАНОВА НЕНКОВА, АЙТОС

Дълго ще помним Стоян Тошев, тракийски бежанец. Роден в Лозенград – Източна Тракия, през 1884 г. в семейството на пословично скромни и трудолюбиви родители. От тях научава уроците по честност, любов към труда, упоритост, сам да се справя с трудностите. Баща му е банков чиновник, а майка му е била учителка. Живеели в централната част на града във висока модерна къща, с двор като градина.

Името на Стоян Тошев е свързано с две феноменални забележителности в Айтос: парка „Славеева река“ и красивата ни Градска градина по пътя за жп гарата. Ай-

тозлии се гордеят с тях.

Семейството му се установява в Мажуреката махала в Айтос, той е 18 годишен. Учи в Земеделското училище в Пловдив. Отива доброволец на фронта и участва в боевете за освобождение на Странджанска Тракия. Получава орден „За храброст“. Връща се в малка схлупена къшурка с две стаички и антре, той и сестрите му Кера, Милка и Хараклея били за окайване.

Като горски надзирател, без титла и звание, той ходел от кър на кър, от баир на баир и се натъква на голо място, пусто, обрасло в тръни, салкъми, с дерета и между тях река. Място, потънало в забравата и от Бога забравено. Това го карало да мисли ден и нощ – как

може да го възкреси в зеленина. И макар да не е лесовъд се заема с това. В едно дере между Айтос и Бургас прави разсадник за декоративни дървета и храсти. Събира всички видове овошки и дървета. И на гръб на 9 км от разсадника пренася порасналите дървета, за да ги посади в бъдещия парк „Славеева река“. Залесява и всеки кът и дупка, най-вече по ул. „Паркова“, населена с тракийски бежанци и водеща до самия парк.

Съгражданите ни го характеризираха като човек с разностранни интереси, преди всичко насочени към природата. Половината от своя живот той отдаде на тази любов. Домът му също беше малък красив парк с цветна градина, с овошки,

с съскамейка, скована от нея. Градината му ухаеше на здравец, на бора на босилек, на рози и пр.

Стоян Ташев или Зеления, както го наричали, бил човек толерантен, с будно обществено чувство, точен, акуратен, отговорен. Очите му сини, като незабравки, с черна къдрава коса. Бил обаятелен, естествен в отношенията с хората, с чувство за хумор.

Някога чувах възрастните да казват: „Пак и тръгнал да седи“, един път в парка, друг път в градската градина, залесяваше и в района около „Лъжджата“. Сам планирал всичко. Често го търсеха да облагородява плодни дръвчета – правеше го и в нашия двор, имаше круши, дюли, кайсии и сливи. Плащаха му по малко, но за огромния труд за парка никой не заплащаше. По-късно разбрах, че го е правил на добра воля и с много любов.

Почина през м. май 1944 г. Бях 14 годишна и този ден помня от лично. Баба ми София ме заведе у тях, каза ми да седна до ковчега и

да прочете до главата му нещо от евангелието, защото беше истински християнин. Отиде си рано – на 60 години, и ние, всички деца от махалата, му направихме венец. Затова близо 60 години по-късно, бях особено развълнувана, когато през 2002 г. в деня на Тракия бе открит паметник на Стоян Ташев на входа на парка, дар от каменоделеца Стефан Александров – Шона.

Паркът, създаден от Тошев, днес е в уникална хармония с етнографския комплекс „Генгер“, опазил бита на стария град. Наблизо са и скалните феномени „Трите братя“, „Казаните“ и „Кралмарковски стъпки“, върху които расте айтоският генгер – бодливо сгрибаче – рядко природно богатство, с които градът ни се гордее. А паркът „Славеева река“ е единственият изкуствено създаден парк в Югоизточна България.

Стефка Сланова Ненкова е дъщеря на тракийски бежанци от с. Деркоз, Източна Тракия

ПОВИКА ГО ЛЕДЕНАТА ВОДА НА КАМАРАТА

ПАНАЙОТ МАДЖАРОВ

Днес ще ви разкажа за Александър Янов Кехайов, революционер с 101 годишна присъда от Одринския вилаетен съд, четник от Х-ти Дерекъовски революционен участък. Роден през 1878 г. в село Яна, Бунархисарско. Починал през 1957 г. в Созопол.

Два дни след подписването на Санстефанския мирен договор на Яно Кехайов от с. Яна се ражда трети син. Детето идва с името Александър, на Царя Освободител е наречено.

Година е 1896-а, когато първородният син на Яно – Стоян, довежда първия български учител Димитър Айвазов. Не протекна дълго до Кехайовия син. С помощта на лекаря грък от Малък самоков го отровиха. Почерни се домът на Кехайови. В селото дойдоха агитаторите Тодор Шишманов и Димитър Ташев и покръстиха цялото семейство. Двата мъже изгладиха разногласията в село Яна и обединиха всички в общ комитет. Заеха се янинци с въоръжаването на бъдещето българско. В района се появи разбойническа чета. Вместо разбойниците полицията арестува жертвите им. В затвора попаднаха двамата водачи на селото Яно Кехайов и Никола Генедиев. Синовете на Яно – Александър и Николи избягаха в България. Полицията не търсеше по-малкия им брат, 16 годишният Димитър, но той се появи при братята си в Бургас. И тримата се намериха в подготовителната чета край лъката на река Фъкьдере. Най-ревностен от четниците се оказа Димитър Кехайов. Снабдил се с въстанническо рухо, той се наложи не като ученик, а ръководител на бъдещите въстаници. В Лозенградския затвор на Яно Кехайов вместо определената глоба и 50 златни лири, поискаха 80. Полицията не можа да хване избягалите му синове. На тях съдът присъди задочно по 101 години тъмничен затвор.

На конгреса на Петрова нива братята бяха включени в Десети Дерекъовски революционен участък. Успяха Александър и Николи да убедят малкия си брат да се върне на село. Баща им е в затвора. Майка им е останала сама без мъжка закрила. По-големите братя участваха в сражението с войската на Дерекъовския гарнизон.

В Балканската война Александър участва в доброволче-

ския лозенградски отряд на Михаил Герджиков. Когато отрядът дойде в с. Яна, янинци спряха Александър и го назначиха за кмет на новата българска управа. Кратко бе кметуването на Александър. Турската войска наруши Лондонското споразумение и прекоси новата граница Мидия – Енос. Властта се зае от участниците във временната българска управа. Посреднощ се почука припряно на вратата на Александровия дом. Бе дошъл александров приятел от Бунархисар, да го предупреди, че списъкът на търсените от полицията е в бившия кмет на село Яна. Приятелството между турчина и Александър датира от детството им. Тогава бащата на турчето служел в с. Яна. Нощем Александър прекосява границата. Оттогава започнаха дните му на прогонен от бащин край.

Дошъл в България, Александър се озовава в Ахтопол. Там го намери Вида с децата сред пълното прогонване на българите от Тракия. Отведе ги в Созопол. Там му дадоха порутено кафене и каменлив парцел за лозе. „Бежанското“ наричаха кафенето на Александър созополци. Там се събират в определен час от седмицата заселилите се в Созопол Димитър Ташев, Димо Русев, Атанас Кърджиев, Лазо Лазов, свещеник Никола Бъчваров и всички прокудени, дошли в Созопол от Източна Тракия. Събираха се на „размисъл“ пред филджаните от препечена ръж и кафе.

Празник бе за новите созополчани пристигането от Цариград на гимиджията Осман. В един от тия дни на вратата на кафенето посетителите прочетоха обявлението „Днес кафенето е затворено.“ Цял ден махалата се огласяше от песните на тракийците. Осман бе дошъл със стомна вода, донесена от Яна от извора Камарата. Масата бе отрупана с бутилки от отлежало созополско вино. Всички протягоха чаши да си сипят вода от зелената стомна. „Язма! – определи Димитър Ташев и викна: „Станко ле конак сайбийко (Станко ле Урумбеглийко) от какъ съм тръгнал с биглитет (с биглитет, с бигликчиите,) деевекъ към каази обидел, (деевекъ съм коне променил,) ма конакът си не меня...“ Насълзени, поборниците слушаха разказа на Осман. Там в село Яна, Камарата все още излива хлад и студена вода. Дели селото както и някога на две махали. Къщите са същите, как-

то сте ги оставили през 1913 година, но са неподдржани. Не са строени от новите им обитатели, за да ги обичат. Заселниците не са собственици на земята, а арендатори. Янинските ниви са засяти с маслини и тютюн... Много бяха въпросите към Осман, но той трябваше да се връща. Чакаше го търговецът на кюмюр в Цариград...

Започна Втората световна война. Промъкна се очакването за връщане на Тракия. Но надеждите се попариха. Българското правителство сключи пакт за ненападение с Турция. Попариха се илюзиите. Рано в зори, немладите мъже се събраха на път за Бургас да протестира. Димитър Ташев натъкваше аркадашите си в раздрънкания автобус с празния си пистолет... В колата екна песента им: „Запри Чаталджа с лъвска сила (вражеската мощ сразихме... Озоваха се на площада пред кметството в Бургас. Протестираха и повикаха против Турция. Озоваха се арестувани в полицията. Прекараха нощта в участъка, за да се върнат в Созопол поукротени и да се готвят за нови протести срещу новия съюзник на България. На 8 септември 1944 година не бе нужно да се прави разгласа за акустиралите съветски катери в Бургаското пристанище. Бяха ги видели преди да пуснат котва пред вълнолома. Созополци се юрнаха, когато на тяхното

пристанище пристигнаха съветски катери. Нова надежда за връщане обхвана ветераните – „Ще си ходим!“ Ташев извади пистолета и надупчи тавана на кафенето. През нощта капитанчето на кораба приспа у Александрови. За голяма изненада на домакините, момчето не пиеше нито вино, нито ракия. Гошаваха го с плодове от лозето. Не подкрепи надеждите, че руските кораби ще навлязат и в турски води. Не може ли да се върнат и сага ТАМ У НАС В ТРАКИЯ.

... Изпращаха Александър и Вида големия син на фронта, мобилизиран бе за политически командир в новосформираната армия. Войниците пееха, а изпращачите бършеха сълзите си: „Слогом, сбогом, любе църнооко, мала майко, не плачи, (че дружи-

ната замина) за незнайните страни...“

... Върнаха се синовете от фронта, мисълта за връщане в Тракия остана безнадеждна. Народното събрание награди шестима преобращенци, трима от тях жители на Созополската община. Всички ветерани получиха малки, но заслужили пенсии. Радостта си споделяха със всеки дошъл днес в Александровото кафене. Останалото в бутилки ланско вино и кафетата от препечена ръж – всичко бе за сметка на пенсиониранияте...

Богата бе тазгодишната гроздова реколта. Мина созополският бабузун. Започнаха рано октомврийските дъждове на 1957 година. Имаше Александър цяла леха с кръснозреещи лозя. Дъждът се изсипа ненадейно. Не успя да се приюти в колибата на синора.

Спря дъждът и изгря слънце. Мокър, натоварен с пълна кошница той тръгна. Задуха норд-вест и той усети, че зъзне не успя да се приюти в колибата на синора. Спря дъждът и изгря слънце. Мокър, натоварен с пълна кошница той тръгна. Задуха норд-вест и той усети. На края на градчето срещна разплакано момченце. Ударило си крачето в камък по пътеката. Свали Александър кошницата. Промисли с вода от шишето разкървавеното пръстче. Обви го с едър лист от живовлек. Превърза го с кърпата си. Детето продължаваше да хълца, а Александър му пхна в ръцете най-едрия грозд от кошницата. Чак сега дядо Сандо се учуди колко е пораснало Колето. Станал е истински мъж, а мъжете не плачат за ударено пръстче. Не можеше да отвърне Колето, защото устата му бе пълна с грозде и хълцането не спираше. Глабус един креслив се опита да ги стресне. Мъжете не му обърнаха внимание. Заети бяха с плановите за следващите дни. Ще ходят на лозето. Ще плашат крадливите врабци. Ще берат грозде и смокини... Три дни Колето чака пред вратата на дядо Сандо. Бяха си обещали да ходят на лозето. На четвъртия ден черковната камбана възвести на созополци, че дядо Сандо си е отишъл. Повикало го бе ледената вода на Камарата в земята на Тракия. Там, където лехата дели село Яна на две махали. Биеше черковната камбана, а порасналото Коле плачеше, макар че удареното му пръстче бе оздравяло. Вятърът бе спрял, застудя и над Созопол се застеля черна мъгла.

РАЗОРЕНИЕТО НА СЕЛО ЯНА

Яна (дн. Байрамдере) – Българите от смесеното село Яна (160 семейства българи и 360 семейства гърци) са изгонени от турците през септември по обща заповед. Гърците остават в селото, а някои от българите, които водят гръцки жени турците ги оставят и през пролетта, през април и тях дигат.

Костадин Стоянов 48 годишен, родом от с. Яна в турско време е мухтарин (кмет) на селото, след изгонването се заселва в Малко Търново, споделя на времето следното:

„Когато настъпиха турците на 8 юли в понеделник, заградиха селото. Убийства не станаха. Претърсиха всички къщи и български, и гръцки. Оръжия, ямурлуци, патрони, всичко прибраха. Един парцал войнишки намерят и него прибират. Войската си седеше на чадъри (палатки) около селото. Поискаха реквизиция на стоите 30 от добитъка. Чифтове, овце, на ред ги вземаха, уж на ангария към Одрин, но не се върнаха вече. Взеха всичкия ечемик; той беше овършан долу-горе, а снопето по полето не

дигнаха. Сетне оставиха народа да си върши полската работа. Като се свърши харманът и гроздето узря, изпъдиха ни. Житото турците прибраха, сториха склад, не даваха на мухаджирите. И гърците, кои колкото можяха, изкрадоха.

На 27 септември дойде заповед за дигане. Дадоха само 5 часа срок, докато съмне. Мнозина и не знаеха за това. Поставиха войници на всяка къща. Който има каруца, ще сложи нещо в каруцата, който няма каруца – на гръб. Пратиха 3-4 каруци уж ангария, а по пътя кираджииите, сприятелили се с войниците, вземаха по 3-4 лири за кирия. Всичката ни стока остана в гръцки и турски ръце. Гърците ни плашеха, че парите по пътя ще ни оберат, така че хората и парите си оставиха на гърците. От Яна една овца не дойде. Който нямаше у дома брашно и без брашно тръгна да излезе, а камо ли на воденица да отидеш. Сега постоянно изпращаме писма на гърците, да ни пратят поне парите, а те не отговарят, уж

не получавали писмата ни.

Когато ни се съобщиха, че ще ни дигат, гърците поискаха от каймакамина два часа да им се позволи, да си уредят сметките с българите, та под вид, че имаш да даваши на гърка, оставяш му стоката. Турците след това, доколкото узнахме, не са грабили тази стока от гърците.

Нашите от Яна на куп минаха през Лозенград. Стражари пеши вървяха с нас, 6-тима стражари. Народът събра пари за стражарите, за да го пазят. По пътя золуми не станаха; понеже не карахме никаква стока, затова и мухаджирите не ни пресрещаха. Които караха стока те бяха нападнати. Гърците се радваха, защото падаше кокал, главно за тях много; турците много не взеха. Когато турците нахлуха, гърците весели казваха: „Баща ни дойде! Светна ни. И сега си седят гърците в Яна.“

Янинци са пръснати по много места в България.

От „Трагедията на тракийските българи след Балканската война“ от Стефан Апостолов

ЕНЬОВДЕН ПО ТРАКИЙСКИ ПО СЛЕДИТЕ НА ОБРЕДНОТО ИЗКУСТВО

ДОНКА ВЪЛЧЕВА

В ранното утро на 24 юни хълмът над язовира в град Средец бе огласен от радостни разговори. В народната традиция е известен като Еньовден – празник на народната медицина. Тук са членовете на тракийско дружество „Лазо Лазов“ – град Средец. С букети от билки те са дошли да участват в един ритуал, обогатен с възвишени чувства с вяра в утрешния ден. Радостта се допълва от звучната тракийска песен: „Ой, Яне, ти свети Яне! (Тръгнал е Яне по равна Тракия) навлязъл е в лозенградско равно поле (с кола биле да си бере.) Ой, Яне, ти свети Яне!“ Веселите лица сияят, когато присъстващите минават под Яневския венец – символ на здраве в утрешния ден.

Ритуалът продължи с разказа на Станка Маринова за „Еньова буля“, изпълняван в много села на Средецка община. Тя се върна в своето детство, изпълняваща ролята на Еньова буля. Празникът завърши с богата трапеза, приготвена от участниците със звучното име Янка, Янко. Този стар обред не губи своята сила и емоционално въздействие и днес.

„ТРАКИЙКА“ – НОВА СТИХОСБИРКА НА КРЪСТИНА ТОДОРОВА

Поетесата Кръстина Тодорова – потомка на тракийски българи от Доганхисар, издава вече пета книжка с поезия. Новата ѝ стихосбирка е озаглавена „Тракийка“. Нейната премиера бе на 29 юни т.г. в салона на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и народно читалище „Тракия – 2008“. Да уважат поетесата и нейното творчество дойдоха почти всички поети от града и много любители на поезията.

Поетесата и нейното творчество бе представено от поетесата Ели Видева – член на УС на ТД и председател на СДК в Хасково.

Секретарят на читалище „Тракия – 2008“ Анета Георгиева подари на поетесата букет и плакет от ръководството.

НА ПРАЗНИКА – В ГЕЛА И ШИРОКА ЛЪКА

Да почетат празника Еньовден членове на тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и на народното читалище „Тракия – 2008“ – Хасково посетиха родопското село Гела, за да наберат от девствените му ливади прочути лековити билки.

По инициатива на тракийки от ливадите край селото бяха набрани горски цветя, с които поднасоха букет пред паметника на Капитан Петко войвода в с. Широка лъка.

Пред къщата, където Капитан Петко войвода е живял близо година, бе направена обща снимка.

БЪЛАРО-ГРЪЦКИ ПАТРУЛИ ОХРАНЯВАТ ПЛАЖОВЕТЕ КРАЙ АВДИРА

Съвместни гранични патрули от Смолян и Ксанти ще охраняват плажове край Авдира от 1 август т.г. Тази мярка се налага поради увеличението на поток от български и румънски туристи, които тази година са с около 20 процента повече. Очаква се трафикът на чужди граждани през ГКПП – Златоград и ГКПП – Маказа да стане значително по-голям. В паспортните служби и службите на КАТ в областта ще бъдат поставени анкетни карти, в които туристите ще могат да оценят качеството на предлаганите им услуги.

Стана ясно, че идната година ще завърши изграждането на пътя до бъдещия граничен пункт край Рудозем. Очаква се той да заработи година по-късно. Пунктът ще свързва градовете Рудозем и Ксанти. Пунктът ще е доста по-голям от Маказа и се очаква да поеме интензивния поток.

ТРАКИЙКА ДАРЯВА ДАНТЕЛЕНИ КЪРПИ ЗА ДЕЦАТА ТАНЦЬОРИ

Дарителството на българина, макар и позабравено през последните години, все още е живо. Може би, за да ни подсети, че добротворчеството още битува, Латка Трингова от Хасково, тракийска потомка, направи дарение от 20 броя дантелени кърпи за децата танцьори от детския танцов състав „Пъстрица“ към народно читалище „Тракия – 2008“ в Хасково.

Тя бе посетена в своя дом от Анета Георгиева – секретар на читалището, и Кирил Сарджев, председател на тракийското дружество „Георги Сапунаров“. Латка Трингова получи свидетелство за дарение от читалище „Тракия – 2008“. Развълнувана от срещата с ръководството на читалището тя обеща да изработи дантелени кърпи и за танцьорите от представителния ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“.

ПОСЛЕДНО СБОГОМ

На 24 юни 2017 г. нелепа, жестока катастрофа отне живота на Иванка Славова Иванова – жена с нежно сърце, изпълнено с доброта и обич към близки, приятели и познати. Ваня бе председател на тракийския и пенсионерския клуб „Златна есен“ в жилищен комплекс „Меден рудник“ – Бургас. Тя се отличаваше с уменията си да общува и обединява хората около себе си, да ги мотивира и увлича при реализация на своите инициативи. Иванка Славова години наред участваше в тържествата за Деня на Тракия и други мероприятия на тракийското дружество „Екзарх Антим I“ с подготвени от нея рецитали и музикални програми, изпълнени от членовете на тракийски клуб „Златна есен“. Тя бе и председател на хор „Тракийски звуци“ до разтурването му от председателя Тодор Ангелов седмица преди концерта за 120 години на тракийското дружество в Бургас. Въпреки това тя все така всеотдайно продължи да работи за тракийската кауза. Във фаталния ден Иванка се е връщала с още четирима тракийци от Бургаските минерални бани, където се подготвя тракийски фолклорен събор.

Тракийци, приятели, изгасна едно слънце с чиста и пламенна тракийска душа.

Да сведем глава и кажем последно сбогом на достойната за уважение Иванка Славова!

ТРАКИЙКА – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40
Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Ефим Ушев:

НАЛАГАТ „ПОМАШКИ ЕТНОС“ ЗА НАШИТЕ В ГРЪЦКО

Български учител отказа да им преподава турски
вместо майчин език, спряха да му плащат

ИНТЕРВЮ НА ПЕТЯ ГАЙДАРОВА

– Г-н Ушев, цялата ви творческа биография сякаш звучи като подготовка за тази кауза – възвръщане на българското самосъзнание на нашенци в селата край Ксанти в Гърция, където упорито се сприяга, че са помаци, че и „турци“. Какво е самосъзнанието там?

– По темата „помашки език“ и „помашки етнос“ нека се знае едно – налагат се по оня тертип, по който бяха създадени „македонският език“ и пришитата към него „нация“. Даже времето на създаването им съвпада – след 1945-а, когато страната ни отново губи територии, в които за кратко е управлявала, но в тях остава население, което не се включва в колоните български бежанци.

Ако обаче за Македония нещата са ясни и известни, поради томовете изписани книги за областта, не е така с онези хора в днешна Западна Тракия. Българското общество пък като че разбира и чува за тях едва след откриването на новия граничен пункт при Златоград преди малко повече от шест години. Когато за всички става ясно, че в Южните Родопи отвъд границата можеш да пазаруваш и говориш с местните хора и без преводач.

– От години проучвате темата, какво показва анализът ви за нашенци в Гръцко?

– За разлика от нас, гърците винаги са знаели какви са тези хора в тази част на планината, но никога не са искали, разбира се, по политически причини, да признаят това. От което следва и лутането им по това как да ги назоват – родопската общност в Западна Тракия те обявяват първоначално за „българогласни елини“, по-късно – „славяноезични елини“, още по-късно – за „славяноезични гърци мюсюлмани“. В тяхна Енциклопедия от 1936 г. обаче става ясно, че са наясно с проблема, тъй като срещу думата „помак“ са отбелязали „българи мюсюлмани“.

– Каква политика води гръцката държава към българите там?

– В упоритото и напоследък много активно налагане на всичко наше в Гърция като нещо друго, само да не е българско, прозират ясни политически цели, които гръцката държава никога не е крила. И чиято политика по тези въпроси доведе дотам днес в северната част на Гърция да

НАШИЯТ ГОСТ

Ефим Ушев е краевед, писател и журналист, който води просветна „битка“ за българщина сред нашенци в Ксантийско. Роден е в Златоград през 1959 г. Завършил е Българска филология в ПУ „Паисий Хилендарски“. Работи дълги години за вестниците „Родопски вестник“ в Смолян и в „Рудозем“, след което вече 28 години е журналист в Златоград, основател и гл. редактор на „Златоградски вестник“. Той е съставител на художествено-документалния албум „Златоград“ в съавторство със Станислав Сивриев и Вели Чаушев и на „Писмен възрожденски паметник от 1852 г. и фототипно приложение“. Съставител е на фолклорния сборник „Златоградска народна поезия“ с 250 родопски песни. Издава стихосбирките „Кръг“, „Аз съм“, както и уникалния сборник с диск „Изсуши ме, изгори ме... Южнородопският български фолклор в Ксантийско“. Наскоро излезе и трилогията му „Златоградски страници“.

има един религиозен ислямски „анклав“, вече с турско самосъзнание на жителите му. Анклав, който може да се нарече „една малка Турция в Гърция“.

Всичко това се основава, разбира се, и на българското безразличие към своите кръвни братя тук, но и на гръцката погрешна политика към българското мохамеданско население, останало по политически причини в територия, предадена им някога за управление. А че това отношение към хората продължава и днес, проличава и от последния случай с един учител там – Ридван Караходжа, който е назначен да преподава турски език на децата.

Той обаче отказва с мотива, че там турци няма, и иска да преподава майчиния си език. Среща категоричен отпор от самите гръцки институции, които спират да му плащат и го карат да подаде молба за напускане. В същото време нито една правораздавателна

институция, включително адвокати, не иска да се занимае с проблема му. Затова търси помощ от българската страна...

– Кога започва този процес на „турчеене“?

– Още през 1954 г. започва оня обрат, който довежда постепенно до „малката Тур-

ция“. С писмо №1043 от 28 януари главният директор на област Тракия разпорежда писмено на кметовете в Южните Родопи: „Във връзка със заповед на министър-председателя молим занаят пред всички случаи да се използват термините „турчин“ – „тур-

ско“ вместо „мюсюлманин-мюсюлмански“. Поради това следва да се погрижите за замяната на съществуващите в района различни надписи като „мюсюлманско училище“, „мюсюлманско кметско наместничество“, с турско...“.

Въвежда се и изучаването на турски език в редовното гръцко училище, въпреки че майчиният език на децата, това е ясно и за гърци, и за турци, е български. Защо това се прави, прозира от излезлия през 60-те години труд на Папахристовулу „Помациите“ – една остра реакция срещу усилията на България да приобщи тази част от народа си, независимо от религията му.

Авторът нарича помациите „побит от българите народ“, който не е български, не е и славянски, а смесица, в която преобладавало гръцкото; чието езиково побългаряване започнало със завземането на Пловдив и Асеновград от българския цар Иван Александър през 1344 г. и пр.

През 1995–1996 година започват да се издават множество книги за особеностите на местното население в Западна Тракия, което продължава активно и до днес. Сред тях са обемистите „Гръцко-помашки речник“ и „Граматика на помашкия език“. Пръст в раната обаче слага сп. „Тахиномодромос“ (1995), в редакционна бележка към статията на Солендакис, под заглавие „Как атинската държава турцизира гърците-помаци“.

За този автор помациите са потомци на древните елини, но „хитрите гърци обслужват будалите турци“. Острието и тук, разбира се, отново е насочено срещу България.

И така, докато „хитрите“ мъдруват непрестанно как да доказват небългарския характер на населението си,

търсейки корените му ту в траките, ту в елините, Турция планомерно и безпрепятствено се впуска в асимилация. Оттогава е и станалата крилата фраза в някои гръцки медии – как родителите са започнали да учат турски език от децата си...

– Вашият сборник с родопските песни от Ксантийско обаче отвори очите на много хора от двете страни на границата...

– Те са записани от автентичните им носители, живеещи в множеството селца в този обширен българоезичен регион. С него направихме опит да върнем спомена на тамошните хора към песните на дедите им. Важно е, тъй като с него се даде възможност на българската научна общност, а и на по-широки кръгове от българската общественост, сами да преценят кое е „помашкото“ в тях и какво точно означава това.

Да се види как песни, в които се пее за поп Костадин („Исорци са са прочули“), в които умиращият от куршум юнак казва: „...на главо ми чърква йоградейте...“ („Пушка пукна“), в които естествено битуват български имена като Цвета, Рада, Динчо, Иван, Юван, Минка, Физа, Юрка, Стоян и пр., упорито се определят като „помашки“...

– Те говорят родопски диалект, който е сходен с този на родопчани от нашата част на планината...

– Езикът им е чисто български, но числително-бройната система на хората там сега е турска. Това е така обаче сравнително отскоро – след задължителното въвеждане на турския език в училищата в Ксантийско и Гюмюрджинско. А в народните песни те ползват българската си бройна система. /Маруца.бг/

